Zákon o zahraniční službě

Návrh zákona č. 40 – doplnění seznamu zákonů Fóra lidu, prováděcí zákon k Občanské ústavě ČR (OIPD)

Fórum lidu · pracovní návrh ze dne 2. 11. 2026

Postavení návrhu: Zákon provádí čl. 1 odst. 2 písm. j) a odst. 4, čl. 12, 13 odst. 2, čl. 20 odst. 1 písm. c), čl. 47, 51 odst. 1 písm. a), b) a g), čl. 59, 102 a 126 Občanské ústavy: zahraniční vztahy neutrálního státu, který spolupracuje se všemi, o svých věcech však rozhoduje sám a jehož mezinárodní smlouvy schvalují občané v referendu. Upravuje zahraniční službu jako oddíl Kanceláře prezidenta republiky, výběr velvyslanců, konzulární pomoc občanům, sjednávání smluv a zákaz tajných smluv. Navazuje na zákon o neutralitě a sebeurčení (č. 13), zákon o veřejné službě legislativní (č. 16), zákon o veřejných služebnících a jejich platech (č. 25), na ústavní zákon o přechodu na Občanskou ústavu a o kontinuitě právního řádu (č. 31) a na kompetenční zákon (č. 34, § 16). Zákon doplňuje seznam zákonů Fóra lidu; vychází z ústavy, z autorovy Hlavy 4 (čl. 81) a z Důvodové zprávy autora na forumlidu.cz/oipd. Schvalují jej občané v referendu.

NÁVRH

ZÁKON

ze dne …….. 20..

o zahraniční službě

Občané České republiky se v referendu usnesli na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ – ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1 – Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podle Občanské ústavy České republiky (dále jen „ústava“) řízení a organizaci zahraniční služby, postavení vedoucích zastupitelských úřadů a ostatních zaměstnanců zahraniční služby, konzulární pomoc občanům, sjednávání, schvalování a vypovídání mezinárodních smluv a otevřenost zahraniční politiky.

§ 2 – Poslání

(1) Zahraniční služba chrání v zahraničí životy, svobodu, práva a majetek občanů České republiky a zájmy republiky, které určili občané.

(2) Udržuje dobré a rovné vztahy se všemi státy a národy na základě vzájemného respektu; žádný stát vojensky ani politicky nezvýhodňuje (čl. 1 odst. 2 písm. j) ústavy a § 2 zákona o neutralitě a sebeurčení).

(3) Jako služba trvale neutrálního státu (čl. 13 odst. 2 a čl. 102 ústavy) nabízí stranám sporu dobré služby, zprostředkování a místo k jednání.

§ 3 – Zásady

(1) Zahraniční politika je veřejná. Česká republika neuzavírá tajné smlouvy ani tajná ujednání (§ 16).

(2) Zahraniční služba poskytuje občanům pravdivé a úplné informace o vztazích s jinými státy a o závazcích republiky (čl. 7 odst. 1 ústavy).

(3) Zahraniční služba nesmí sjednat ani plnit závazek, který porušuje neutralitu (§ 3 zákona o neutralitě a sebeurčení) nebo přenáší pravomoci orgánů České republiky na mezinárodní organizaci nebo cizí stát (čl. 12 odst. 2 ústavy).

ČÁST DRUHÁ – ŘÍZENÍ ZAHRANIČNÍ SLUŽBY

§ 4 – Prezident republiky

(1) Prezident republiky zastupuje stát navenek a řídí zahraniční vztahy prostřednictvím své kanceláře (čl. 51 odst. 1 písm. a) ústavy). Sjednává mezinárodní smlouvy, které podléhají schválení v referendu (čl. 51 odst. 1 písm. b) ústavy), přijímá vedoucí cizích diplomatických misí a pověřuje vedoucí zastupitelských úřadů České republiky podle § 7 (čl. 51 odst. 1 písm. g) ústavy).

(2) Prezident ukládá zahraniční službě úkoly v zastupování státu a při sjednávání smluv. Pokyn, který odporuje ústavě, zákonu nebo zásadám podle § 5, nesmí zaměstnanec zahraniční služby splnit (čl. 86 odst. 1 ústavy).

§ 5 – Národní rada a zásady zahraniční politiky

(1) Národní rada na návrh prezidenta republiky jednomyslně schvaluje Zásady zahraniční politiky, které stanoví cíle vztahů s jinými státy a mezinárodními organizacemi, priority ochrany občanů v zahraničí a síť zastupitelských úřadů. Zásady se zveřejní; občané je mohou v referendu změnit nebo zrušit (čl. 59 odst. 3 ústavy).

(2) Zahraniční vztahy řídí prezident republiky (čl. 51 odst. 1 písm. a) ústavy). Jde-li o bezpečnostní nebo hospodářskou otázku zahraniční politiky, zejména o evakuaci občanů z ohrožené oblasti, o hospodářská opatření vůči cizímu státu nebo o přerušení nebo obnovení styků s cizím státem, rozhoduje prezident republiky ve spolupráci s Národní radou, která v těchto věcech přijímá bezprostřední, naléhavá a neodkladná rozhodnutí (čl. 59 odst. 2 ústavy). Rozhodnutí o přerušení styků se zveřejní s odůvodněním; občané je mohou zrušit nebo změnit v referendu (čl. 20 odst. 1 písm. g) a čl. 59 odst. 3 ústavy).

(3) Zahraniční služba plní Zásady zahraniční politiky a usnesení Národní rady; prezident republiky a Národní rada ji tak společně politicky řídí.

§ 6 – Organizace zahraniční služby

(1) Zahraniční služba je oddílem Kanceláře prezidenta republiky, jejímž prostřednictvím prezident republiky řídí zahraniční vztahy (čl. 51 odst. 1 písm. a) ústavy, § 16 kompetenčního zákona). Není ministerstvem ani institucí veřejné služby (§ 2 odst. 3 kompetenčního zákona). Prezident republiky jí ukládá úkoly podle § 4 a 5 a dozírá na plnění jejího poslání; do jednotlivých konzulárních rozhodnutí nezasahuje.

(2) Zahraniční službu tvoří ústředí v Praze, zastupitelské úřady (velvyslanectví, generální konzuláty, konzuláty a stálé mise při mezinárodních organizacích) a honorární konzuláty.

(3) Zahraniční službu řídí vedoucí zahraniční služby, který je jejím jediným rozhodujícím služebníkem a osobně odpovídá za její řádný chod a hospodárnost. Volí jej rozhodující občané v celostátní přímé volbě, kdykoli je funkce uprázdněna, a mohou jej kdykoli odvolat (čl. 27 odst. 1, čl. 29 a 83 odst. 2 ústavy). Vedoucí kanceláře prezidenta republiky ani prezident republiky jej nemohou odvolat ani rozhodovat místo něj.

(4) Zastupitelský úřad lze zřídit nebo zrušit jen v souladu se Zásadami zahraniční politiky; náklady každého úřadu se zveřejňují (§ 19).

(5) Zahraniční služba se hradí ze samostatné položky kapitoly Kanceláře prezidenta republiky ve státním rozpočtu (§ 7 odst. 1 zákona o veřejných financích a České národní bance); její hospodaření kontroluje Veřejná služba kontrolní (§ 7 písm. b) zákona o veřejné službě kontrolní).

ČÁST TŘETÍ – VEDOUCÍ ZASTUPITELSKÝCH ÚŘADŮ A ZAMĚSTNANCI

§ 7 – Výběr a pověření vedoucího zastupitelského úřadu

(1) Vedoucí zastupitelského úřadu (velvyslanec, generální konzul, stálý představitel) zastupuje republiku v přijímajícím státě nebo organizaci. O právech a povinnostech osob nerozhoduje; konzulární rozhodnutí vydávají úředníci podle § 11 odst. 2.

(2) Uchazeče vybírá zahraniční služba ve veřejné soutěži podle zákona o veřejných služebnících a jejich platech. Soutěž ověří znalost jazyka přijímajícího státu nebo jazyka, v němž se tam jedná, znalost ústavy a práva republiky a znalost poměrů v přijímajícím státě. Pořadí a body všech uchazečů se zveřejní.

(3) Prezident republiky navrhne Senátu jednoho z prvních tří uchazečů. Senát jej po veřejném slyšení schválí nebo odmítne do 30 dnů; slyšení se přenáší a záznam se zveřejní (čl. 44 ústavy). Odmítne-li Senát dva návrhy po sobě, navrhne prezident uchazeče, který v soutěži získal nejvíce bodů.

(4) Uchazeče schváleného Senátem prezident pověří (čl. 51 odst. 1 písm. g) ústavy), a to na 4 roky; na tentýž úřad jej lze pověřit nejvýše dvakrát po sobě.

(5) Prezident republiky může pověření odvolat se souhlasem Senátu; Senát může odvolání navrhnout sám. Občané mohou pověření i odvolání vetovat v referendu (čl. 20 odst. 1 písm. g) ústavy).

(6) Vedoucím zastupitelského úřadu nemůže být osoba, která v posledních 4 letech byla členem Národní rady, poslancem, senátorem nebo funkcionářem politické strany, ani osoba, která na kampaň prezidenta přispěla (čl. 18 odst. 3 ústavy).

§ 8 – Ostatní zaměstnanci

(1) Zaměstnanci zahraniční služby se vybírají ve veřejné soutěži a nemají rozhodovací pravomoc, s výjimkou konzulárních úředníků podle § 11 odst. 2. Musí být státními občany České republiky (čl. 83 odst. 4 ústavy); místní pracovníci zastupitelských úřadů bez přístupu k utajovaným informacím mohou být cizinci.

(2) Zaměstnanci se střídají v zahraničí a v ústředí; v jednom státě působí nejdéle 4 roky.

(3) Plat se stanoví podle tabulky násobků schválené v referendu (čl. 87 ústavy). Zvýšené náklady života v zahraničí a náklady na bydlení a školní docházku dětí se hradí jen jako náhrada skutečných nákladů podle zveřejněného sazebníku.

(4) Služební poměr se řídí zákonem o veřejných služebnících a jejich platech; ustanovení o diplomatických hodnostech a o rotaci podle dosavadních předpisů se použijí, nejsou-li s ním v rozporu.

§ 9 – Honorární konzulové

(1) Honorárním konzulem může být bezúhonný občan České republiky nebo osoba s dobrou pověstí žijící v přijímajícím státě. Funkci vykonává bez platu; náhradu skutečných nákladů lze poskytnout podle sazebníku.

(2) Honorárního konzula pověřuje vedoucí zahraniční služby se souhlasem přijímajícího státu na 4 roky; honorární konzul nerozhoduje o právech a povinnostech osob a nepřijímá dary ani odměny za úkony.

(3) Seznam honorárních konzulů s jejich hlavní výdělečnou činností se zveřejňuje.

ČÁST ČTVRTÁ – KONZULÁRNÍ SLUŽBA

§ 10 – Konzulární pomoc občanům

(1) Občan České republiky má v zahraničí právo na konzulární pomoc (čl. 14 odst. 3 ústavy). Zastupitelský úřad zejména

a) při zatčení nebo zadržení občana na jeho žádost neprodleně kontaktuje úřady, navštíví jej, poskytne mu seznam obhájců a dbá, aby se s ním zacházelo lidsky a aby měl spravedlivý proces,

b) pomůže občanu, který se stal obětí trestného činu, nehody nebo vážně onemocněl, a vyrozumí jeho blízké,

c) vydá náhradní cestovní doklad k návratu domů,

d) při úmrtí občana pomůže s převozem ostatků a vyrozumí pozůstalé,

e) pomůže dítěti, které se ocitlo v zahraničí bez dospělého, nebo bylo protiprávně odvezeno,

f) při válce, živelní pohromě nebo nepokojích zorganizuje evakuaci občanů.

(2) Občanu, který se v zahraničí ocitl bez prostředků na návrat, poskytne zastupitelský úřad bezúročnou zápůjčku na nejnutnější výdaje a jízdenku domů; občan ji vrátí do 6 měsíců od návratu. Evakuaci podle odstavce 1 písm. f) hradí stát.

(3) Konzulární pomoc nezahrnuje placení pokut, kaucí, dluhů ani nákladů řízení za občana a zásah do rozhodování cizích soudů.

(4) Zahraniční služba provozuje nepřetržitou bezplatnou linku a dobrovolnou evidenci občanů cestujících do zahraničí; údaje z evidence slouží jen k pomoci v nouzi a po návratu se vymažou.

§ 11 – Konzulární úkony a rozhodování

(1) Zastupitelské úřady přijímají žádosti o osobní doklady, vedou zvláštní matriku pro události v cizině, ověřují podpisy a listiny a přijímají podání pro instituce veřejné služby, a to jménem příslušné instituce (zejména Veřejné služby informační podle § 5 písm. c) zákona o veřejné službě informační).

(2) Rozhodnutí o vízech, cestovních dokladech a jiných právech a povinnostech osob připravuje a vydává konzulární úředník vybraný ve veřejné soutěži jménem voleného vedoucího zahraniční služby, nebo jménem voleného vedoucího příslušné instituce, který za ně osobně odpovídá; volený vedoucí může rozhodnutí kdykoli změnit nebo zrušit. Na rozhodnutí se uvede jméno konzulárního úředníka i voleného vedoucího.

(3) Víza se udělují podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a podle zákona asimilačního a o státním občanství, nejsou-li s nimi v rozporu.

(4) Proti zamítnutí žádosti občana České republiky lze podat námitky k volenému vedoucímu do 15 dnů a poté žalobu ke krajskému soudu. Cizinec, jemuž nebylo uděleno vízum, může do 15 dnů požádat o nové posouzení; rozhodne o něm osobně volený vedoucí.

(5) Za konzulární úkony lze vybírat jen platby podle sazebníku schváleného v referendu (čl. 96 odst. 2 písm. b) ústavy); do jeho schválení podle dosavadních předpisů. Konzulární pomoc podle § 10 odst. 1 je bezplatná.

§ 12 – Hlasování občanů v zahraničí

Zastupitelské úřady zajišťují, aby občané žijící nebo pobývající v zahraničí mohli podepisovat petice a hlasovat ve volbách, odvoláních a referendech prostřednictvím systému EVORAS, korespondenčně nebo na zastupitelském úřadu podle zákona petičního a o referendech a anketách a volebního zákona.

ČÁST PÁTÁ – MEZINÁRODNÍ SMLOUVY

§ 13 – Sjednávání smluv

(1) Mezinárodní smlouvy sjednává prezident republiky (čl. 51 odst. 1 písm. b) ústavy). Návrh smlouvy připravuje zahraniční služba s institucemi veřejné služby, jichž se smlouva týká; Národní rada jej na přání prezidenta podá jako návrh podle čl. 39 písm. d) ústavy.

(2) Občané mohou peticí podle čl. 22 odst. 1 písm. b) ústavy navrhnout sjednání, změnu nebo výpověď smlouvy.

(3) Smlouvu lze podepsat jen s výhradou jejího schválení v referendu. Před schválením ji nelze prozatímně provádět.

§ 14 – Schválení smlouvy

(1) K návrhu smlouvy se připojí úplné znění v češtině a srozumitelné shrnutí v rozsahu nejvýše 2 stran, které uvede, jaká práva a povinnosti z ní plynou občanům, kolik bude stát, zda se dotýká neutrality a zda zakládá přednost cizího práva nebo rozhodování cizího orgánu.

(2) Smlouvu přezkoumá Ústavní soud (čl. 47 a čl. 75 písm. a) ústavy) a zemské rady se s ní seznámí nejméně 30 dnů před referendem (čl. 112 odst. 4 ústavy). Smlouva, která je v rozporu s ústavou nebo s čl. 12 odst. 2 ústavy, se k referendu nepředloží.

(3) Smlouva je součástí právního řádu a zavazuje republiku, jen schválí-li ji občané v referendu (čl. 12 odst. 1 a čl. 20 odst. 1 písm. c) ústavy). Po vyhlášení výsledku prezident republiky smlouvu ratifikuje; smlouva se vyhlásí ve Sbírce mezinárodních smluv spolu s výsledkem referenda.

(4) Smlouvy, které nezakládají práva a povinnosti osob, finanční závazek státu nad hranici velké veřejné zakázky ani členství v mezinárodní organizaci, lze předložit k referendu společně v jednom hlasování; požádá-li o to peticí nejméně 0,5 % rozhodujících občanů, hlasuje se o smlouvě samostatně.

§ 15 – Výpověď a odmítnutí smlouvy

(1) Občané mohou v referendu rozhodnout o výpovědi smlouvy nebo odmítnout jednotlivá její ustanovení (čl. 12 odst. 3 ústavy). Prezident republiky pak bez zbytečného odkladu podá výpověď nebo zahájí jednání o změně podle pravidel smlouvy.

(2) Veřejná služba legislativní vede veřejný seznam všech smluv, jimiž je republika vázána, s jejich úplným zněním, výpovědními lhůtami a stavem plnění (§ 6 odst. 3 zákona o neutralitě a sebeurčení).

§ 16 – Zákaz tajných smluv

(1) Smlouva, dodatek, výměna nót, memorandum nebo jiné ujednání, jímž se republika nebo její instituce zavazuje cizímu státu nebo mezinárodní organizaci, se zveřejní v úplném znění do 15 dnů od podpisu. Nezveřejněné ujednání republiku nezavazuje a nelze je plnit.

(2) Utajit lze jen jednotlivé technické údaje, jejichž zveřejnění by ohrozilo život, zdraví nebo bezpečnost konkrétních osob; o oprávněnosti utajení rozhoduje soud (čl. 7 odst. 3 ústavy). Závazek republiky samotný utajit nelze.

(3) Veřejný služebník, který sjedná nebo plní tajný závazek, se dopouští zneužití moci (čl. 92 ústavy).

ČÁST ŠESTÁ – POMOC DO ZAHRANIČÍ

§ 17 – Humanitární a rozvojová pomoc

(1) Humanitární pomoc při pohromách a válkách a rozvojovou pomoc lze poskytnout jen z položky státního rozpočtu, kterou schválila Poslanecká sněmovna a kterou občané mohou vetovat (čl. 98 odst. 1 ústavy). Každý projekt se zveřejní s příjemcem, účelem a výsledkem.

(2) Pomoc se poskytuje přednostně věcně a z dobrovolných darů občanů (čl. 96 odst. 2 písm. d) ústavy); nesmí se podmiňovat politickými požadavky a nesmí zvýhodňovat stranu ozbrojeného konfliktu.

(3) Vyslání záchranných sborů nebo Národní domobrany k pomoci do zahraničí se řídí čl. 105 odst. 2 ústavy a § 5 zákona o neutralitě a sebeurčení.

ČÁST SEDMÁ – OTEVŘENOST A ODPOVĚDNOST

§ 18 – Odpovědnost

(1) Zaměstnanci zahraniční služby jsou povinně pojištěni a odpovídají osobně za své jednání (čl. 84 ústavy).

(2) Kdo jako zaměstnanec zahraniční služby přijme od cizího státu nebo jeho zástupce dar, výhodu nebo slib odměny, dopouští se zneužití funkce (čl. 92 ústavy); dary protokolární povahy se odevzdají a zveřejní.

§ 19 – Otevřenost

(1) Zahraniční služba vede veřejnou databázi o své struktuře, zastupitelských úřadech, jejich nákladech, zaměstnancích, služebních cestách a výsledcích (čl. 68 ústavy).

(2) Zprávy zastupitelských úřadů a záznamy z jednání se zveřejňují nejpozději po 5 letech; utajení na delší dobu povolí jen soud (čl. 7 odst. 3 ústavy).

(3) Vedoucí zahraniční služby předkládá každý rok prostřednictvím prezidenta republiky Parlamentu a občanům výroční zprávu o zahraniční službě, včetně počtu konzulárních případů a doby jejich vyřízení, pro občanské hodnocení obdobně podle čl. 90 ústavy.

ČÁST OSMÁ – PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 20 – Přechod Ministerstva zahraničních věcí

(1) Ministerstvo zahraničních věcí a zastupitelské úřady přecházejí do zahraniční služby jako oddílu Kanceláře prezidenta republiky podle § 6 dnem přechodu stanoveným podle ústavního zákona o přechodu na Občanskou ústavu a o kontinuitě právního řádu (čl. 12 odst. 2 a příloha, část A) a kompetenčního zákona (§ 16 a § 26 odst. 2), nejpozději do 2 let od účinnosti ústavy (čl. 124 ústavy). Do té doby je řídí ministr, kterého určí Národní rada (čl. 8 odst. 4 věta druhá téhož ústavního zákona), v součinnosti s prezidentem republiky.

(2) Přechod zaměstnanců, majetku, práv a závazků, spisů, evidencí, šifrových a informačních systémů a dokončení zahájených řízení se řídí ústavním zákonem o přechodu na Občanskou ústavu a o kontinuitě právního řádu (čl. 14 až 17). Činnost zastupitelských úřadů a konzulární pomoc se nepřeruší.

(3) Nemovitosti státu v zahraničí zůstávají ve vlastnictví státu; zcizit je lze jen po zveřejnění a se souhlasem Poslanecké sněmovny, u hodnoty nad hranici velké veřejné zakázky jen se souhlasem občanů v referendu.

(4) Organizační složky a příspěvkové organizace Ministerstva zahraničních věcí, zejména Česká rozvojová agentura a Česká centra, do 2 let prokáží svou nezbytnost pro služby občanům, jinak se zruší (čl. 124 odst. 2 ústavy).

§ 21 – Kontinuita funkcí

(1) Dosavadní vedoucí zastupitelských úřadů vykonávají funkci do pověření nástupce podle § 7, nejdéle však 2 roky od účinnosti tohoto zákona.

(2) Do zvolení vedoucího zahraniční služby vykonává jeho funkci dosavadní státní tajemník Ministerstva zahraničních věcí; volba se koná do 1 roku od účinnosti ústavy (čl. 122 ústavy).

(3) První Zásady zahraniční politiky předloží prezident republiky Národní radě do 6 měsíců od zvolení Národní rady.

§ 22 – Zrušovací ustanovení

Zákon č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů (zákon o zahraniční službě), ve znění pozdějších předpisů, se zrušuje dnem přechodu podle § 20 odst. 1; do té doby se použije, není-li v rozporu s tímto zákonem. Zákon č. 2/1969 Sb. zrušuje kompetenční zákon (§ 28).

§ 23 – Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení výsledku referenda, jímž byl přijat.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Účel zákona

Ústava ani třicet napsaných zákonů neurčují, kam patří Ministerstvo zahraničních věcí a zastupitelské úřady (rešerše, část 7.1). Zákon proto stanoví, kdo zahraniční službu řídí, jak se vybírají velvyslanci, jakou pomoc dostane občan v cizině a jak se sjednávají smlouvy, o nichž v OIPD rozhodují občané. Diplomacie neutrálního státu má být malá, veřejná a užitečná občanům, ne tajná a mocenská.

2. Vazba na OIPD a texty autora

- **Ústava, čl. 51 odst. 1 písm. a), b) a g):** prezident řídí zahraniční vztahy prostřednictvím své kanceláře, sjednává smlouvy a pověřuje vedoucí diplomatických misí – § 4, 7, 13.
- **Ústava, čl. 12, 20 odst. 1 písm. c), čl. 47 a 112 odst. 4:** smlouvy přezkoumá Ústavní soud, seznámí se s nimi zemské rady a schvalují je občané; jednotlivá ustanovení lze odmítnout – § 14, 15.
- **Ústava, čl. 13 odst. 2, čl. 102, 106 a zákon č. 13:** trvalá neutralita, žádné aliance – § 2, 3, 17.
- **Ústava, čl. 7:** pravdivost, utajení jen k ochraně konkrétních osob a se souhlasem soudu – § 3, 16, 19.
- **Ústava, čl. 27 odst. 2 a 83 odst. 2:** rozhodující služebník je volen, jmenování vyloučeno – § 6 odst. 3, § 7 odst. 1, § 11 odst. 2.
- **Autor, Hlava 4, čl. 81:** „Zahraniční věci, vztahy jsou v gesci prezidenta Čr a jeho kanceláře“; mezinárodní smlouvy navrhuje Národní rada na přání prezidenta; každá smlouva podléhá schválení soudu a ratifikaci občany v OIRA – § 4, 13, 14.
- **Důvodová zpráva autora:** ústava nepředpokládá členství v EU ani v NATO; strategická soběstačnost a vojenská neutralita; dobré vztahy se všemi, ale bez výsad; zavlékání občanů do cizích závislostí je zločin proti lidu – § 2, 3, 16.

3. Doplnění a odchylky

Téma	Autor	Návrh	Důvod
Kdo zahraniční službu řídí	prezident a jeho kancelář (čl. 81; ústava čl. 51)	zahraniční služba je oddílem Kanceláře prezidenta s voleným vedoucím; Národní rada schvaluje zásady (§ 4 až 6)	Doslovné znění čl. 51 odst. 1 písm. a) ústavy a autorova čl. 81; shodně kompetenční zákon (č. 34, § 16) a příloha ústavního zákona č. 31. Ústava nezná osmou instituci veřejné služby (čl. 63), proto oddíl kanceláře, ne nová služba.
Velvyslanci	neuvedeno	veřejná soutěž, návrh prezidenta, schválení Senátem, pověření prezidentem na 4 roky (§ 7)	Čl. 51 odst. 1 písm. g) dává pověření prezidentovi. Velvyslanec o právech osob nerozhoduje, proto nejde o jmenování do rozhodující funkce (čl. 27 odst. 2). Schválení Senátem a veto občanů nahrazuje volbu, kterou by občané nemohli kvalifikovaně posoudit u

Téma	Autor	Návrh	Důvod
			desítek úřadů.
Konzulární rozhodnutí	neuvedeno	vydává úředník jménem voleného vedoucího zahraniční služby (§ 11)	Čl. 83 odst. 2 a limit 66 rozhodujících (čl. 65 odst. 3, R18).
Smlouvy bez dopadu na občany	každá smlouva v OIRA	i ty schvaluje referendum, ale lze je spojit do jednoho hlasování (§ 14 odst. 4)	Čl. 12 odst. 1 nepřipouští výjimku; spojení šetří kapacitu referend (R17).
Zákaz tajných smluv	neuvedeno výslovně	každé ujednání se zveřejní do 15 dnů, jinak nezavazuje (§ 16)	Čl. 7 a Důvodová zpráva autora (cizí závislosti).
Role Národní rady v zahraničních věcech	ústava: zahraniční vztahy řídí prezident (čl. 51 odst. 1 písm. a)); Národní rada přijímá neodkladná rozhodnutí ve věcech bezpečnostních, finančních a hospodářských (čl. 59 odst. 2)	Národní rada spolupracuje s prezidentem jen u bezpečnostních a hospodářských otázek zahraniční politiky (§ 5 odst. 2)	Čl. 59 ústavy Národní radě zahraniční věci výslovně nesvěřuje. Má-li Národní rada rozhodovat o zahraničních věcech obecně (např. o přerušení styků nebo o evakuaci i mimo bezpečnostní rámec), je nutné doplnit čl. 59 odst. 2 ústavy o slova „a zahraničních“.
Humanitární pomoc	dobrovolné sbírky	rozpočtová položka a dobrovolné dary občanů (§ 17 odst. 2, čl. 96 odst. 2 písm. d) ústavy)	Sbírku podle zákona č. 19 (§ 11) lze vyhlásit jen při pohromě, válce nebo národním ohrožení České republiky, nehodí se proto pro pomoc do zahraničí.
Řízení MZV do přechodu	ministr podle čl. 8 odst. 4 zákona č. 31	ministr, kterého určí Národní rada (§ 20 odst. 1)	Působnost MZV přechází na Kancelář prezidenta, ne na ministerstvo, takže ministra nelze určit podle čl. 8 odst. 4 věty první.
Konzulární pomoc	neuvedeno	výčet pomoci; návrat jen na bezúročnou zápůjčku (§ 10)	Čl. 14 odst. 3; stát bez daní nemá platit soukromé dluhy, ale nesmí nechat občana bez pomoci.

K rozhodnutí autora a občanů: Zákon volí variantu (B): zahraniční služba je oddílem Kanceláře prezidenta republiky podle doslovného znění čl. 51 odst. 1 písm. a) ústavy. Alternativami k rozhodnutí autora jsou (A) oddíl Veřejné služby výkonné řízený ministrem vnitra, který zachovává malou kancelář prezidenta a dozor ministra podle čl. 64 ústavy, ale odporuje doslovnému znění čl. 51 a vyžadoval by doplnit zákon o veřejné službě výkonné (č. 17); a (C) samostatná instituce veřejné služby zřízená zákonem schváleným v referendu (čl. 63 odst. 2), která by znamenala osmé ministerstvo a vyžadovala změnu čl. 63 ústavy. Varianta B nevytváří nový úřad ani nové ministerstvo; nevýhodou je větší Kancelář prezidenta, proto je vedoucí zahraniční služby volen přímo a hospodaření kontroluje Veřejná služba kontrolní.

4. Soulad s ústavou a étosem

Zákon naplňuje čl. 1, 7, 12–14, 20, 22, 27, 39, 44, 47, 51, 59, 63–65, 68, 75, 83, 84, 86, 87, 90, 92, 96, 98, 102, 105, 112, 122, 124 a 126 ústavy. Odpovídá étosu OIPD: žádná tajná moc, o závazcích republiky rozhodují občané, neutrální stát slouží míru a dobrým službám, každý služebník odpovídá osobně.

5. Dopady

Vystoupením z aliancí a omezením sítě úřadů podle Zásad zahraniční politiky se sníží náklady. Počty zaměstnanců a úřadů rešerše neuvádí; je třeba je vyžádat od Ministerstva zahraničních věcí. Schvalování všech smluv v referendu zvýší počet hlasování; spojování smluv (§ 14 odst. 4) to zmírní. Konzulární pomoc zůstává bezplatná.

B. Zvláštní část

K § 1 až 3: Předmět, poslání neutrální diplomacie a zásady veřejnosti a pravdivosti.

K § 4 až 6: Role prezidenta (čl. 51), Národní rady (zásady a spolupráce při bezpečnostních a hospodářských otázkách zahraniční politiky podle čl. 59 odst. 2) a zařazení zahraniční služby jako oddílu Kanceláře prezidenta republiky s voleným vedoucím, samostatnou položkou rozpočtu a kontrolou Veřejné služby kontrolní.

K § 7 až 9: Výběr velvyslanců v soutěži, schválení Senátem a pověření prezidentem; ostatní zaměstnanci a honorární konzulové.

K § 10 až 12: Konzulární pomoc, rozhodování jménem voleného vedoucího s opravnými prostředky a hlasování občanů v zahraničí.

K § 13 až 16: Sjednávání smluv, přezkum Ústavním soudem, zemské rady, referendum, ratifikace, výpověď a zákaz tajných ujednání.

K § 17: Humanitární a rozvojová pomoc jen z položky rozpočtu a bez zvýhodnění válčící strany.

K § 18 a 19: Osobní odpovědnost, zákaz darů od cizích států a otevřenost.

K § 20 až 23: Přechod ministerstva a úřadů do Kanceláře prezidenta republiky podle ústavního zákona č. 31, kontinuita funkcí, zrušení zákona č. 150/2017 Sb. a účinnost; zákon č. 2/1969 Sb. ruší jen kompetenční zákon.

Zdroje: Občanská ústava ČR (OIPD), čl. 1, 7, 12–14, 20, 22, 27, 39, 44, 47, 51, 59, 63–65, 68, 75, 83, 84, 86, 87, 90, 92, 96, 98, 102, 105, 112, 122, 124, 126 (forumlidu.cz/oipd/navrh-ustavy); Fórum lidu – OIPD: Hlava 4 (čl. 81), Důvodová zpráva autora (forumlidu.cz/oipd/duvodova-zprava), seznam zákonů (forumlidu.cz/oipd/seznam-zakonu – zákon o zahraniční službě v něm není); Rešerše veřejné správy a přechodu práva, část 7; Rozbor pro autora, body R17, R18; zákony č. 7, 13, 16, 20, 25, 31 a 34 Fóra lidu; zákony č. 150/2017 Sb., 326/1999 Sb., 2/1969 Sb., 114/1993 Sb.